
НАУКОВІ ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

УДК 94(477.86/89)
БУРАКОВ Ю.В.

НОВА СПРОБА АНАЛІЗУ МІЖЕТНІЧНИХ ВІДНОСИН У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Гулай В.В. Міжетнічна комунікація у Західній Україні в роки Другої світової війни. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – 460 с.

Серед останніх наукових праць вітчизняних дослідників історії Другої світової війни варто відзначити монографію доцента, кандидата історичних наук В.В. Гулая “Міжетнічна комунікація у Західній Україні в роки Другої світової війни”, яка нещодавно вийшла у видавництві Національного університету “Львівська політехніка”.

Новизна монографічного дослідження зумовлена передусім запровадженням у широкий науковий обіг значної частини невідомих архівних матеріалів, періодичних видань, узагальненням значної історіографічної бази драматичних подій, не тільки історії Західної України, але й всього людства. Джерельний пласт рецензованої книги значний. Автор опрацював архівні фонди Центрального державного архіву громадських об'єднань України, Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України, Центрального державного історичного архіву України у м. Львів, державних архівів п'яти західних областей України, а також Архіву Нових Актів та архіву Єврейського Історичного Інституту (м. Варшава, Республіка Польща). Аналіз базується на документах, знайдених із понад сто архівних справ. Надаючи особливої уваги у процесі міжетнічної комунікації ролі засобам масової інформації, автор звернувся й до численної тогочасної періодики.

Бураков Юрій Васильович, кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник, Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів.

© Бураков Ю.В., 2011

Рецензована книга написана на основі сучасних методологічних підходів, має міждисциплінарний характер з особливим акцентом на досягнення вітчизняної та зарубіжної етнополітології. Використані нові підходи до з'ясування причини формування, характерних проявів та наслідків екстремізації міжетнічної комунікативної взаємодії у Західній Україні в роки Другої світової війни.

Монографія складається із шести розділів. У першому розділі характеризується методологічна та джерельна база рецензованого монографічного дослідження. Цікавим і новаторським є другий розділ книги В.В. Гулая, де робиться фаховий акцент на комунікативних особливостях міжетнічної взаємодії у кризових умовах. Так, зокрема, характеризується середовище міжетнічної взаємодії, розкривається етнічна складова міжкультурної комунікації, аналізується етнічний конфлікт як форма кризової комунікації. Автор доречно звернув увагу на роль ідеології як комунікативного інструменту міжетнічної конфліктної взаємодії. Добре висвітлена ірраціональна природа індикаторів загострення міжетнічної комунікації, у тому числі через пропагандистську складову маніпулятивного впливу в процесі ескалації кризових явищ.

Становлять інтерес й інші чотири основні розділи рецензованої монографії. Так, цілком логічно В.В. Гулай шукає причини загострення міжетнічного протистояння між українським, польським та єврейським населенням в окреслений період у їх попередньому досвіді далеко не гармонійної комунікативної взаємодії у складі Другої Речі Посполитої. Автор не тільки характеризує політико-правове становище населення Західної України у відновленій Польській державі, але особливої ваги надає з'ясуванню інституційно-процедурних виявів політичної комунікації етнічних рухів (розділ III).

У наступних розділах своєї праці В.В. Гулай докладно аналізує міжетнічну комунікацію в Західній Україні у різні періоди Другої світової війни. Так, у четвертому розділі простежуються механізми загострення міжетнічної комунікативної взаємодії з початком агресії нацистської Німеччини проти Польщі, вступом Червоної армії у Західну Україну та її включенням до складу Української РСР.

У п'ятому розділі "Загострення міжетнічної конфліктної взаємодії в Західній Україні в роки нацистської окупації (1941–1944 рр.): комунікативні аспекти" проаналізовані причини ескалації українсько-польського протистояння

на території генерального округу “Волинь та Поділля” Райхскомісаріату “Україна” й дистрикту “Галичина” Генерального Губернаторства (підрозділ 5.6). Автор цілком слушно вказує на екстремізм збройних формувань, які діяли на території Західної України у роки війни.

Зусилля дослідника спрямовані на з'ясування не лише місця та ролі конфліктогенних чинників ескалації міжетнічної комунікації у Західній Україні в трагічні роки воєнного лихоліття, але й позиції пересічних українців, поляків, євреїв, чехів, представників інших національностей у цій неоголошеній “війні всіх проти всіх”.

Відрадно, що автор монографії не оперує категоричними судженнями. З більшості резонансних питань він подає принаймні дві позиції, при цьому переконливо представляючи власну етнополітологічну інтерпретацію окресленої проблематики.

Узагальнення монографії є цілісними та аргументованими не лише з огляду на викладений у роботі В.В. Гулая значний та різноплановий фактологічний матеріал, але й на дослідження інших вітчизняних та зарубіжних авторів.

Відзначаючи високий науково-теоретичний рівень та практичну цінність рецензованої монографії “Міжетнічна комунікація у Західній Україні в роки Другої світової війни”, все ж автору варто було б спробувати пропорційніше викласти результати своєї праці. На нашу думку, слід критичніше поставитися до періодичної преси як історичного джерела, звіряючи її репрезентативність із архівними матеріалами, спогадами учасників подій.

Попри незначні окремі недоліки, монографія В.В. Гулая є помітним явищем в історичній науці та політології, вирізняється високим фаховим рівнем і, безумовно, заслуговує на увагу наукової громадськості.

Надійшла до редколегії 29.11.2011 р.

Бураков Ю.В.
**НОВАЯ ПОПЫТКА АНАЛИЗА МЕЖЭТНИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ
В ЗАПАДНОЙ УКРАИНЕ В ГОДЫ ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ**

В рецензії проаналізована монографія В.В. Гулая, посвященна міжетнічеським комунікаціям в Западной Украине в годы Второй мировой войны.

Burakov Yu.
**NEW ATTEMPT ANALYSIS ETHNIC RELATIONS IN WESTERN
UKRAINE IN YEARS OF THE SECOND WORLD WAR**

The review analyzed monografiya V.Gulaya dedicated ethnic communications in Western Ukraine during World War II.